

Контактний пункт із питань ромів і сінти Бюро ОБСЄ з демократичних інститутів і прав людини (ОБСЄ/БДПЛ)

ПІДСУМКОВИЙ ЗВІТ

Експертний семінар із питань доступу ромів в Україні до ідентифікаційних документів і свідочств про реєстрацію актів цивільного стану

Семінар проводиться Контактним пунктом із питань ромів і сінти Бюро ОБСЄ з демократичних інститутів і прав людини (ОБСЄ/БДПЛ)

у співпраці з

Уповноваженим Верховної Ради України із прав людини

Київ, Україна
19–20 листопада 2015 р.

Заява про відмову від відповідальності

Цей звіт не слід тлумачити ані як офіційні рекомендації ОБСЄ, засновані на консенсусному рішенні, ані як точку зору Бюро ОБСЄ з демократичних інститутів і прав людини чи будь-якої держави-учасниці ОБСЄ. У цьому звіті наведені думки, висловлені учасниками експертного семінару з питань доступу ромів в Україні до ідентифікаційних документів і свідоцтв про реєстрацію актів цивільного стану, що проводився в місті Києві 19–20 листопада 2015 року.

ЗМІСТ

Зміст	2
Вступ і довідкова інформація	2
Резюме дискусії	6
Загальні висновки	9
Рекомендації	10
Додаток I: Програма	17
Додаток II: Список учасників	20

ВСТУП І ДОВІДКОВА ІНФОРМАЦІЯ

У «Звіті про оцінку становища ромів в Україні та впливу поточної кризи», підготованому ОБСЄ/БДПЛ у 2014 році, зазначено, що відсутність ідентифікаційних документів і свідоцтв про реєстрацію актів цивільного стану (на кшталт свідоцтв про народження та паспортів) є однією із ключових проблем, які все ще постають перед ромами в Україні.¹

З метою підтримки української влади в її прагненні краще зрозуміти перешкоди, які постають перед ромами у процесі отримання ідентифікаційних документів і свідоцтв про реєстрацію актів цивільного стану, і з метою визначення конкретних кроків для подолання цих перешкод, Контактний пункт із питань ромів і сінті ОБСЄ/БДПЛ (КППРС) у співпраці із Секретаріатом Уповноваженого Верховної Ради України із прав людини провів експертний семінар із питань доступу ромів в Україні до ідентифікаційних документів і свідоцтв про реєстрацію актів цивільного стану. Семінар відбувся в місті Києві 19–20 листопада 2015 року.

У семінарі взяли участь 35 представників центральних і місцевих органів влади (зокрема, Державної міграційної служби та Відділу державної реєстрації), представники ромських та інших громадських організацій, посередники та юристи, які надають юридичну допомогу та підтримку ромським спільнотам, і міжнародні експерти. Уперше в Україні було створено форум для діалогу представників органів влади та ромських громадських організацій із метою (i) визначення перешкод доступу ромів до ідентифікаційних документів і свідоцтв про реєстрацію актів цивільного стану в Україні, а також для пошуку шляхів вирішення цієї проблеми; (ii) обміну практичним досвідом, набутим у різних регіонах України; (iii) поширення інформації про позитивний і негативний досвід, набутий в інших регіонах ОБСЄ, який можна застосувати в Україні з урахуванням місцевих особливостей; і (iv) створення конкретних рекомендацій згідно із зобов'язаннями ОБСЄ та міжнародними стандартами у сфері прав людини для забезпечення всім ромам в Україні доступу до ідентифікаційних документів і свідоцтв про реєстрацію актів цивільного стану.

¹ Див. «Звіт про оцінку становища ромів в Україні та впливу поточної кризи», підготований ОБСЄ/БДПЛ у серпні 2014 року, зокрема стор. 19–21 та стор. 35: <http://www.osce.org/odihr/124494>.

У цьому звіті наведено коротке резюме дискусії та основні висновки та рекомендації, покликані окреслити напрямки роботи у цій сфері для органів державної влади, громадських і міжнародних організацій. ОБСЄ/БДПЛ дякує Верховному Комісару ООН у справах біженців (ВКБ ООН) і Міжнародному фонду «Відродження» (МФВ) зі штаб-квартирою в Києві за сприяння участі в семінарі міжнародних експертів і представників ромських громадських організацій із різних регіонів України. ОБСЄ/БДПЛ також дякує органам влади України, зокрема Державній міграційній службі України та Відділу державної реєстрації, за активну участь в організації та проведенні семінару.

Довідкова інформація

«План дій із покращення становища ромів і сінті в регіоні ОБСЄ»² і подальші рішення Ради Міністрів ОБСЄ³ містять всеосяжний перелік зобов'язань, що мають на меті викоренення дискримінації ромів і сінті та забезпечення, поміж іншим, рівних можливостей і доступу до освіти, працевлаштування, послуг у сферах комунального господарства та охорони здоров'я, активнішої участі в суспільному та політичному житті, а також захисту основних прав ромів у кризовій і посткризовій ситуаціях. Окрім того, План дій ОБСЄ рекомендує державам-учасникам проявити особливу «ініціативність у забезпеченні того, щоб народи рома та сінті, як і всі інші, мали всі необхідні документи, у тому числі свідоцтва про народження, ідентифікаційні документи та свідоцтва про медичне страхування», і наполегливо рекомендує державам-учасницям співпрацювати із громадськими організаціями народів рома та сінті для вирішення проблем, пов'язаних із відсутністю основних документів.⁴

Рівний доступ до ідентифікаційних документів і свідоцтв про реєстрацію актів цивільного стану є обов'язковою умовою визнання правосуб'єктності особи, а також права на реєстрацію народження, відповідно до міжнародних стандартів у сфері прав людини.⁵ Загально визнано, що реєстрація народжень, яка являє собою частину всеосяжної системи реєстрації актів цивільного стану, має бути загальнодоступною і безкоштовною, гнучкою і чутливою до сімейних обставин,⁶ а також що забезпечення доступу до реєстрації актів цивільного стану потребує спрощення адміністративних процедур, регулярного проведення інформаційних кампаній та інших заходів, зокрема ініціативної роз'яснювальної роботи в сільських і віддалених місцевостях⁷.

² Рада Міністрів ОБСЄ, Рішення № 3/03, «План дій із покращення становища ромів і сінті в регіоні ОБСЄ» (План дій ОБСЄ), Маастрихт, 1–2 грудня 2003 р., <http://osce.org/odihr/17554>.

³ Рішення Ради Міністрів ОБСЄ № 6/08, прийняте в Гельсінкі 5 грудня 2008 р., № 8/09, прийняте в Афінах 2 грудня 2009 р. та № 4/13, прийняте в Києві 6 грудня 2013 р., наведені на веб-сторінці <http://www.osce.org/odihr/154691>.

⁴ Див. План дій ОБСЄ, *зазнач. док.*, прим. 2 п. 87. У зв'язку з рекомендаціями щодо доступу до освіти План дій також рекомендує державам-учасницям розробити політику подолання повної низки факторів, що обумовлюють низький рівень відвідування шкіл дітьми народів рома та сінті, зокрема забезпечити рівний доступ родин зазначених народів до необхідних документів для реєстрації (пункт 77). З огляду на вищезазначене, ОБСЄ/БДПЛ ставить перед собою завдання розробити програми, що мають на меті сприяння процесу реєстрації представників цих народів для повноцінної участі в політичному житті (пункт 99).

⁵ Зокрема, ст. 16 і 24(2) Міжнародного пакту про громадянські та політичні права (МПГПП) та ст. 7 Конвенції про права дитини (КПД).

⁶ Комітет ООН із прав дитини, Зауваження загального порядку № 7, Док. ООН CRC/C/GC/7/Ред. 1, 20 вересня 2006 р.

⁷ Виконавчий комітет УВКБ ООН, Висновок про реєстрацію цивільного стану, № 111 (LXIV)-2013.

У всьому регіоні ОБСЄ партнерами на національному та міжнародному рівнях задокументовано та визнано, що в ситуаціях маргіналізації роми є особливо вразливими через відсутність ідентифікаційних документів і свідоцтв про реєстрацію актів цивільного стану⁸. Хоча залишається ще багато роботи до повного викорінювання явища «неіснування з точки зору закону» окремих представників народу рома, а також забезпечення захисту прав осіб, які не мають особистих документів, досвід, набутий в останні роки в західнобалканському регіоні, може стати в нагоді для розробки ефективних заходів, покликаних вирішити цю проблему в Україні.

Згідно зі звітом ОБСЄ/БДПЛ про оцінку становища 2014 року⁹ багато ромів в Україні не мають ідентифікаційних документів і свідоцтв про реєстрацію актів цивільного стану, а отже позбавлені доступу до базових послуг, зокрема у сферах комунального господарства, охорони здоров'я, працевлаштування та освіти, і не можуть у повному обсязі реалізовувати інші основні права людини, наприклад право участі в суспільному та політичному житті. У контексті теперішньої кризи ця проблема додатково загострилася через те, що багато переселенців-ромів не мають документів, унаслідок чого вони позбавлені можливості підтвердити факт свого переселення, зареєструватися в якості внутрішньо переміщених осіб (ВПО), подавати заявки на надання соціальних пільг і отримувати гуманітарну допомогу.

Інформація, яку ОБСЄ/БДПЛ продовжує отримувати з різних джерел після публікації свого звіту, свідчить про те, що ця проблема та її серйозний вплив на становище ромів в Україні не втрачають гостроти.¹⁰ З метою покращення

⁸ Див. «Доступ до цивільних документів і реєстрації в країнах Південно-Східної Європи: успіхи та невирішені проблеми після Загребської декларації 2011 р.» – звіт на основі дослідження, проведеного консультанткою Стефані Вольденберг (Stephanie Woldenberg), доступний за посиланням: <http://www.refworld.org/pdfid/5280c5ab4.pdf>; також див. документ «Загребська декларація Конференції з питань надання документів про реєстрацію цивільного стану в країнах Південно-Східної Європи» (Загреб, 26–27 жовтня 2011 р.), доступний за посиланням: <http://www.osce.org/hcnm/85249>. Загребську конференцію було сумісно організовано Верховним комісаром ОБСЄ зі справ національних меншин (ВКНМ), Верховним комісаром ООН у справах біженців (ВКБ ООН) і Європейським Союзом. У конференції взяли участь представники Боснії і Герцеговини, Хорватії, Косово, Чорногорії, Сербії та колишньої Республіки Югославія, а також представники громадських і міжнародних організацій. На наступній конференції, що відбулася 25 жовтня 2013 року в м. Подгориця, Чорногорія, було розглянуто результати, досягнуті після прийняття Загребської декларації. Висновки співголови конференції та довідковий документ з аналізом ситуації в кожній країні та оглядом успіхів і невирішених проблем доступні за посиланням: <http://www.osce.org/hcnm/108842>. Також див., наприклад, статтю «УВКБ ООН докладає зусиль для подолання проблеми безгромадянства в Південно-Східній Європі» (англ.), доступну за посиланням [http://www.unhcr.org/cgi-bin/texis/vtx/search?page=search&docid=4ea977ad6&query=Roma statelessness](http://www.unhcr.org/cgi-bin/texis/vtx/search?page=search&docid=4ea977ad6&query=Roma%20statelessness), а також додаткову інформацію щодо діяльності УВКБ ООН, спрямованої на запобігання явищу безгромадянства: <http://www.unhcr.org/pages/49c3646c155.html>.

⁹ Див. «Звіт ОБСЄ про оцінку становища ромів в Україні», *заявч. док.*, прим. 1.

¹⁰ Наприклад, дослідження, проведене Всесвітньою організацією охорони здоров'я (ВООЗ) у співробітництві з міжнародними та місцевими неурядовими організаціями в Харкові, Луганську та Одесі, виявило, що переважна більшість опитаних ромів-ВПО втратили особисті документи або ніколи їх не мала, через що вони позбавлені доступу до послуг з охорони здоров'я; див. статтю «ВООЗ і партнери приділяють підвищену увагу до ромського населення України» (англ.), 23 квітня 2015 р., <http://www.euro.who.int/en/countries/ukraine/news/news/2015/04/who-and-partners-increase-focus-on-roma-population-in-ukraine#>. Див., наприклад, коментарі Уповноваженого Верховної Ради України із прав людини від 18 грудня 2014 р., висловлені після моніторингового візиту до Харківської області, <http://www.ombudsman.gov.ua/en/all-news/pr/261214-qn-problems-which-roma-face-arent-in-general-unique-for-the-kharkiv-regio/>, і звіт щодо громадського моніторингу реалізації Національного плану дій («Стан реалізації державної політики щодо ромів»), опублікований у липні 2015 р. за підтримки Уповноваженого Верховної Ради України із прав людини, Міжнародного фонду «Відродження» (МФВ), Європейського центру з прав ромів (ЄЦПР) і Харківського інституту соціальних досліджень, http://issuu.com/irf_ua/docs/rpi-2015-2_engl. Також див. публікацію АДЦ «Меморіал»: «Роми і війна.

становища ромів згідно із зобов'язаннями України як держави-учасниці ОБСЄ, звіт ОБСЄ/БДПЛ наполегливо рекомендує органам влади усунути перешкоди для отримання документів, спростити відповідні процедури та визнати особливо вразливе становище ромів-переселенців через відсутність ідентифікаційних документів і свідоцтв про реєстрацію актів цивільного стану.¹¹ Інші міжнародні установи, зокрема численні договірні органи ООН, надали аналогічні рекомендації у зв'язку з аналізом дотримання Україною міжнародних стандартів у сфері прав людини за останні роки.¹²

Національна «Стратегія захисту та інтеграції в українське суспільство ромської національної меншини на період до 2020 року» (Стратегія), ухвалена Верховною Радою України у квітні 2012 року, і подальший «Національний план дій із реалізації Стратегії» (НПД) визнають, що значна кількість ромів не мають ідентифікаційних документів, а отже існує потреба у вирішенні проблеми шляхом здійснення особливих заходів. Тим не менш, зважаючи на те, що до цих пір реалізація Стратегії та НПД взагалі відбувалася в незначному обсязі,¹³ органами влади не було здійснено жодних конкретних кроків ані для визначення стану проблеми доступу ромів до документів про реєстрацію цивільного стану, ані для подолання поточних проблем у цій сфері.

Проведення експертного семінару є найпершим кроком у справі розгляду перешкод і проблем, з якими зіштовхуються роми і органи влади (Державна міграційна служба і Державна реєстраційна служба), організації діалогу для подолання цих проблем, спираючись на позитивний досвід, набутий в Україні та інших регіонах ОБСЄ, і забезпечення всеосяжного доступу до ідентифікаційних документів і свідоцтв про реєстрацію актів цивільного стану для всіх громадян України. У контексті проведення реформ (зокрема, реформи системи керування ідентифікаційними даними та реформування процедур видачі проїзних та ідентифікаційних документів) і процесів децентралізації, що відбуваються в Україні, висновки та рекомендації експертів будуть корисними міжнародній спільноті, пов'язаним сторонам на національному рівні та громадським організаціям, що займаються цими питаннями, для спрямування подальшої діяльності із забезпечення дотримання основних прав ромів в Україні.

Ромські жителі Східної України, які постраждали від війни: біженці, переселенці, жертви насильства», 2015, <http://adcmemorial.org/wp-content/uploads/RomaENGwww.pdf>; і публікацію Міжнародної Благодійної Організації «Ромський Жіночий Фонд «Чіріклі»: «Моніторинг дотримання прав людини стосовно ромів в Україні», вересень 2014 р., <http://chirikli.com.ua/index.php/en/library/item/93-monitoring-the-human-rights-situation-of-roma-in-ukraine>.

¹¹ Звіт ОБСЄ/БДПЛ «Про оцінку становища...», *зазнач. док.*, прим. 1, стор. 6–7.

¹² Наприклад, у травні 2014 р. Комітет ООН з економічних, соціальних і культурних прав (КЕСКП ООН) закликав Україну до спрощення процедур і забезпечення надання всім ромам особистих документів, що є необхідним для реалізації їхніх основних прав; див. Док. ООН E/C.12/UKR/CO/6, 13 червня 2014 р. Комітет із прав людини (ПГПП) зробив аналогічний заклик у 2013 р., див. Док. ООН CCPR/C/UKR/CO/7, 22 серпня 2013 р. Комітет із ліквідації расової дискримінації (КЛРС) наполегливо закликав Україну терміново видати всім ромам необхідні ідентифікаційні документи, щоб відкрити їм доступ до судів, юридичної допомоги, працевлаштування, комунальних послуг, послуг з охорони здоров'я, соціального забезпечення, освіти та інших державних послуг; див. Док. ООН CERD/C/UKR/CO/19-21, 14 вересня 2011 р. Крім того, Комітет із прав дитини (КПД) закликав Україну приділити більше уваги проведенню інформаційно-роз'яснювальних кампаній для сприяння та забезпечення реєстрації всіх ромських дітей, див. Док. ООН CRC/C/UKR/CO/3-4, 21 квітня 2011 р.

¹³ Див., наприклад, «Стан реалізації державної політики щодо ромів», *зазнач. док.*, прим. 10, і публікацію Міжнародної Благодійної Організації «Ромський Жіночий Фонд «Чіріклі», *зазнач. док.*, прим. 10.

РЕЗЮМЕ ДИСКУСІЇ

Під час відкриття експертного семінару представники Контактного пункту з питань ромів і сінті ОБСЄ/БДПЛ (КППРС), Секретаріату Уповноваженого Верховної Ради України із прав людини та Державної міграційної служби України підкреслили важливість вирішення проблеми відсутності ідентифікаційних документів і свідоцтв про реєстрацію актів цивільного стану в умовах складного становища ромів в Україні. Відсутність офіційних даних перешкоджає повному розумінню проблеми на національному рівні, зокрема розумінню масштабів проблеми. Водночас, згідно з даними опитувань, причини та наслідки відсутності особистих документів відрізняються в різних регіонах України. Окремі учасники звернули увагу на необхідність випереджувального вирішення цієї проблеми, яка внаслідок багатьох факторів загострюється поточними обставинами та конфліктом у країні.

Після вступної частини на експертному семінарі було розглянуто вплив відсутності ідентифікаційних документів і свідоцтв про реєстрацію актів цивільного стану на реалізацію прав людини (**Сесія 1**) і труднощі, що постають перед ромами у процесі доступу до ідентифікаційних документів і свідоцтв про реєстрацію актів цивільного стану (**Сесія 2**). У процесі дискусії декілька учасників звернули увагу на негативний вплив відсутності ідентифікаційних документів і свідоцтв про реєстрацію актів цивільного стану на ромське населення, зокрема на подальше життя ромських дітей. Діти, які не мають свідоцтв про народження та інших особистих документів, ніби не існують із точки зору закону, а отже не мають можливості в повному обсязі користуватися фундаментальними правами людини й позбавлені доступу до освіти, послуг з охорони здоров'я та інших основних послуг, доступних іншим членам суспільства. Це закріплює наявну нерівність і маргіналізацію та ставить під загрозу інтеграцію майбутніх поколінь ромів в українське суспільство.

Представники Державної міграційної служби та Відділу державної реєстрації в загальних рисах окреслили порядок видачі ідентифікаційних документів і свідоцтв про реєстрацію актів цивільного стану в різних ситуаціях, зокрема порядок реєстрації народження, пізньої реєстрації народження, повторної видачі свідоцтва про народження замість загубленого або з інших причин недоступного документа та порядок подачі заяви на видачу паспорта чи іншого ідентифікаційного документа. Учасників семінару було проінформовано про заходи, спрямовані на подолання труднощів при реєстрації дітей, народжених поза медичних закладів, і дітей, чиї батьки не мають ідентифікаційних документів, про заходи із заохочення своєчасної реєстрації народжень, а саме про виплату допомоги після народження дитини, а також про поточний перехід до електронної системи реєстрації населення та інші реформи, покликані спростити процес видачі проїзних та ідентифікаційних документів у майбутньому.

Висловлюючи свою точку зору на проблему, представники громадських організацій у черговий раз підкреслили свою занепокоєність тим, що на практиці багато ромів, які не мають ідентифікаційних документів і свідоцтв про реєстрацію актів цивільного стану, все ще стикаються з численними труднощами та ризикують опинитися замкненими в порочному колі. Для отримання паспорта чи іншого ідентифікаційного документа зазвичай необхідне

свідоцтво про народження, а для видачі свідоцтва про народження у свою чергу необхідний відповідний документ посвідчення особи. У той самий час, відсутність ідентифікаційних документів на практиці також часто являє собою серйозну перешкоду для звернення до суду, наприклад, щоб отримати рішення суду про підтвердження факту народження.

Враховуючи складність проблеми, наведені далі ситуації становлять особливі труднощі для ромів і потребують розробки чітких шляхів вирішення для подолання явища неправосуб'єктності ромів:

- випадки, коли особа не мала жодних документів – ані свідоцтва про народження, ані документів посвідчення особи, – і ризикує опинитися в статусі особи без громадянства;
- випадки, коли факт народження особи було зареєстровано, однак вона не має паспорта чи інших ідентифікаційних документів;
- випадки, коли особа має старий паспорт СРСР, однак не має українського паспорта чи інших документів;
- випадки, коли особа втратила особисті документи або не має доступу до них через переселення.

З огляду на вищезазначене, учасники вирізнили велику кількість ключових факторів, які перешкоджають видачі ромам документів посвідчення особи та свідоцтв про реєстрацію актів цивільного стану. З-поміж інших, учасники окремо вирізнили наступні фактори:

- загальна недовіра між ромськими спільнотами та органами влади, яка утримує багатьох ромів, які не мають ідентифікаційних документів і свідоцтв про реєстрацію актів цивільного стану, від подання заяв на видачу цих документів;
- недостатня інформованість членів ромських спільнот про важливість володіння ідентифікаційними документами та свідоцтвами про реєстрацію актів цивільного стану, а також про їхні основні права в цьому контексті й шляхи відстоювання таких прав;
- непогодженість правової системи та складність адміністративних процедур у випадках відсутності стандартних доказових документів, необхідних для видачі документів посвідчення особи чи свідоцтв про реєстрацію актів цивільного стану, що часто призводить до затягнення процесу видачі таких документів;
- залежність від ставлення та доброзичливості представників місцевих органів влади та органів юстиції під час вирішення таких питань, а також відсутність чітких інструкцій для представників місцевих органів влади, що в багатьох випадках призводить до довільного застосування норм і положень у процесі видачі ідентифікаційних документів і свідоцтв про реєстрацію актів цивільного стану;
- обов'язкове стягнення штрафів (без можливості відмови) за відсутність документів посвідчення особи, що утримує осіб, які ніколи не мали документів, від подання заяв на їх отримання, замість того, щоб заохочувати їх до цього;
- загальна маргіналізація та вразливе становище ромського населення в Україні, а також потреба у випереджувальних заходах з урахуванням особливих потреб ромів, яким часто не приділяють уваги органи влади: наприклад, ізольоване розташування багатьох ромських поселень

ускладнює доступ ромів до регіональних адміністративних центрів і відділів реєстрації актів цивільного стану; житлові умови та мешкання в непостійних поселеннях призводить до неможливості реєстрації місця проживання, що становить перешкоду для отримання ідентифікаційних документів і свідоцтв про реєстрацію актів цивільного стану; низький рівень освіти та високий рівень неграмотності серед ромського населення означають, що багато ромів потребуватимуть особливої допомоги у процесі отримання ідентифікаційних документів і свідоцтв про реєстрацію актів цивільного стану, якщо їх не було видано вчасно;

- особливі проблеми, з якими зіштовхуються роми, які були змушені змінити місце проживання через конфлікт на сході України: багато внутрішньо переміщених осіб (ВПО), які ніколи не мали документів або втратили їх, стикаються із проблемами у процесі отримання документів про підтвердження факту вимушеного переселення, а отже такі особи позбавлені доступу до гуманітарної допомоги. Крім того, роми, які прибули зі сходу країни, можуть побоюватися розкривати місце свого попереднього проживання через можливість переслідувань як у нових місцях проживання, так і після повернення додому.

Хоча було зазначено, що Державна міграційна служба і Відділ державної реєстрації та їхні територіальні підрозділи несуть першочергову відповідальність за вирішення проблеми, учасники погодилися, що всі пов'язані сторони, зокрема ромські та інші громадські організації, експерти та міжнародні організації мають тісно співпрацювати для вирішення проблеми відсутності в ромів України ідентифікаційних документів і свідоцтв про реєстрацію актів цивільного стану. На подальших сесіях семінару, активну участь у яких взяли міжнародні експерти з питань реєстрації цивільного стану, основна увага приділялася досвіду, набутому в інших державах-учасницях ОБСЄ (**Сесія 3**), і розгляду позитивних заходів, які можна застосувати в українському середовищі (**Сесія 4**).

На основі досвіду, набутого в Сербії та Чорногорії – країнах, де значна частка ромського населення (зокрема ромські внутрішні переселенці, змушені змінити місце проживання через конфлікти в західнобалканському регіоні) не має особистих документів, – експерти окреслили план дій, які було здійснено для вирішення проблеми. Хоча в цих країнах залишається ще багато роботи для захисту прав осіб, які не існують із точки зору закону, сумісні зусилля влади, громадських організацій і міжнародної спільноти призвели до значного покращення ситуації за останні роки.

Цільові ініціативи включали в себе проведення інформаційно-роз'яснювальних заходів із привертання уваги до вразливості неправосуб'єктних осіб і зменшення небезпеки перетворення їх на осіб без громадянства; організацію робочих груп із представників центральних і місцевих органів влади, закладів омбудсмена, УВКБ ООН, інших міжнародних та громадських організацій для розробки та координації заходів із вирішення проблеми; внесення змін до правової системи, особливо зниження вимог до надання доказових свідчень для видачі свідоцтв про народження (а саме надання дозволу на видачу свідоцтва про народження на основі свідчень двох свідків для підтвердження дати і місяця народження, якщо інші доказові документи відсутні); проведення упереджувальних роз'яснювальних кампаній щодо питань реєстрації цивільного стану серед ромського населення для збільшення довіри й інформованості та

забезпечення підтримки, зокрема надання безкоштовної юридичної допомоги та здійснення регулярних візитів до ромських поселень мобільними групами з реєстрації актів цивільного стану. Політична воля центральних органів влади вирішити цю проблему та їх тісна співпраця з міжнародною спільнотою і громадськими організаціями стали запорукою успіху вищезазначених заходів у Сербії та Чорногорії.

У ході подальшого обговорення учасники окреслили низку конкретних кроків, які можна застосувати в Україні, особливо створення робочих груп або інших механізмів координації для розробки та реалізації цільових заходів для вирішення проблеми відсутності в ромів ідентифікаційних документів і свідоцтв про реєстрацію актів цивільного стану. Представники Державної міграційної служби та Відділ державної реєстрації доповіли про велику кількість заходів і рішень, які вже довели свою ефективність і проводяться в різних регіонах України, наприклад співпраця між регіональними й місцевими органами влади і громадськими організаціями у справі надання ромам юридичної підтримки. Учасники погодилися, що такі практики слід розвивати й надалі. Учасники також наголосили, що більш узгоджений і систематичний підхід дозволив би досягнути більш значних результатів, і що з цих міркувань була необхідна тісніша співпраця між усіма пов'язаними сторонами – центральними, регіональними та місцевими органами влади, ромськими й іншими громадськими організаціями та міжнародною спільнотою. Представники Державної міграційної служби та Відділу державної реєстрації висловили свою готовність розглянути можливість реалізації подальших заходів на основі досвіду, представленого міжнародними експертами, і з цією метою тісніше співпрацювати з усіма пов'язаними сторонами.

Спираючись на результати обговорень, що відбувалися під час попередніх сесій, завершальна сесія була присвячена розробці конкретних рекомендацій щодо заходів, які органи влади та інші пов'язані сторони можуть здійснювати для вирішення проблеми відсутності в ромів ідентифікаційних документів і свідоцтв про реєстрацію актів цивільного стану (**Сесія 5**). Пропозиції учасників щодо подолання існуючих перешкод і забезпечення всім особам рівного доступу до ідентифікаційних документів і свідоцтв про народження, висловлені під час цієї сесії, наведені у зведеному наборі рекомендацій семінару (див. нижче).

ЗАГАЛЬНІ ВИСНОВКИ

За два дні експертного семінару учасники наголосили, що щира політична рішучість на всіх рівнях – державному, регіональному та місцевому – є ключем для вирішення проблеми відсутності ідентифікаційних документів і свідоцтв про реєстрацію актів цивільного стану. Учасники підкреслили, що реєстрація народження є фундаментальним правом і передумовою реалізації багатьох інших прав у контексті захисту, національної ідентичності, доступу до освіти, соціальних послуг, послуг з охорони здоров'я та реалізації політичних прав. Також було наголошено, що реєстрація народження є ключем для визнання особи з точки зору закону, і що неправосуб'єктність негативно впливає на реалізацію ромами своїх основних прав в Україні.

Насамперед усі пов'язані сторони мають визнати існування проблеми та важливість пошуку і реалізації практичних шляхів її вирішення. При цьому слід невідступно дотримуватися правозахисного підходу, згідно з яким права ромів,

які не мають свідоцтва про народження, полягають в основі будь-яких заходів із вирішення цієї проблеми чи проблем відсутності інших документів (наприклад, паспортів та інших документів посвідчення особи). Разом із тим, що просування, захист і реалізація прав людини є першочерговим зобов'язанням держави-учасниці, окремі учасники семінару звернули увагу на те, що у викорінюванні проблеми неіснування з точки зору закону окремих верств населення та в забезпеченні всіх ромів в Україні ідентифікаційними документами та свідоцтвами про реєстрацію актів цивільного стану зацікавлена і сама держава-учасниця.

Наголосивши на необхідності подальшого аналізу для розуміння точних масштабів і особливостей проблеми, учасники дійшли згоди, що вкрай важливо здійснювати упереджувальні заходи для пошуку і реалізації раціональних рішень подолання численних перешкод, що спричиняють відсутність у ромів ідентифікаційних документів і свідоцтв про реєстрацію актів цивільного стану, як зазначено вище. Серед таких перешкод можна виділити взаємну недовіру між ромськими спільнотами та органами влади, глибоку маргіналізацію та дискримінацію, з якими роми стикаються майже в усіх сферах життя, і які також перешкоджають їх доступу до документів; непогодженість правової системи та нормативно-правової бази, яка утримує ромів від подання заяв на видачу документів, наприклад необхідність виплати штрафів за відсутність документів посвідчення особи.

Такі кроки слід здійснювати в тісній співпраці з усіма пов'язаними сторонами, у тому числі з органами влади на різних рівнях, ромськими та іншими громадськими й міжнародними організаціями. З цього приводу учасники винесли низку конкретних рекомендацій, наведених нижче, і ще раз запевнили у своїй готовності продовжувати співпрацю для досягнення значних успіхів у цьому важливому питанні.

РЕКОМЕНДАЦІЇ

У результаті обговорень на робочих сесіях було висловлено такі рекомендації.

1. Влада України має продемонструвати політичну рішучість і керівницькі якості на всіх рівнях – центральному, регіональному та місцевому, – щоб ініціативно вирішити проблему відсутності в ромів в Україні ідентифікаційних документів і свідоцтв про реєстрацію актів цивільного стану. Таким чином влада визнає, що:
 - (a) відсутність свідоцтва про народження є значною перешкодою у реалізації прав людини в повному обсязі;
 - (b) держава-учасниця зобов'язана поважати, захищати та забезпечувати реалізацію прав усіх осіб у межах її юрисдикції, що також накладає на неї позитивне зобов'язання здійснювати упереджувальні заходи для забезпечення дотримання прав тих членів суспільства, які перебувають у несприятливому становищі, а отже зазнають особливих перешкод у реалізації свої прав;
 - (c) держава-учасниця безпосередньо зацікавлена в забезпеченні доступу всього населення до ідентифікаційних документів і свідоцтв про реєстрацію актів цивільного стану;

- (d) особи без ідентифікаційних документів зазнають особливих труднощів у процесі реєстрації статусу внутрішньо переміщених осіб і отриманні гуманітарної допомоги.
2. Для цього влада України має ще раз підтвердити свою готовність співпрацювати із представниками ромської спільноти та громадських організацій для пошуку раціональних шляхів ефективного вирішення цього питання і виділити для цього необхідні ресурси.
 3. Усі пов'язані сторони, у тому числі центральні та регіональні органи влади, Секретаріат Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини, представники ромської спільноти та громадських організацій, мають співпрацювати. Зокрема, вони мають продовжувати та розвивати плідну співпрацю, розпочату на експертному семінарі, з метою:
 - a. створення належних механізмів координації;
 - b. ініціювання збирання необхідної інформації, оцінки потреб і проведення аналізу;
 - c. пропонування та реалізації заходів із реформування законодавства та правозастосовної практики;
 - d. проведення інформаційно-роз'яснювальних кампаній, пропагандистських, підготовчих заходів і кампаній із нарощування потенціалу;
 - e. забезпечення надання представникам ромської спільноти юридичної допомоги в отриманні ідентифікаційних документів і свідоцтв про реєстрацію актів цивільного стану.

Міжнародні організації мають докладати максимальних зусиль для підтримки цих ініціатив.

Створення належних механізмів координації на центральному, регіональному та місцевому рівнях

4. Згідно з результатами експертного семінару, Державна міграційна служба України та Відділ державної реєстрації мають сумісно ініціювати створення робочої групи або механізму координації на центральному рівні для забезпечення більш узгоджених зусиль щодо вирішення проблеми з боку всіх відповідних міністерств і державних установ.
5. Робочі групи та механізми координації мають складатися з експертів із відповідних центральних міністерств і державних установ, представників ромської спільноти та громадських організацій, юристів, представників Секретаріату Уповноваженого Верховної Ради України із прав людини та представників міжурядових організацій, зокрема ОБСЄ/БДПЛ, УВКБ ООН і, у відповідних межах, Ради Європи та Європейського Союзу. Групи також мають включати експертів із регіональних і місцевих органів влади.
6. Умови співпраці в межах робочої групи чи механізму координації мають бути викладені в Меморандумі про взаєморозуміння, укладеному між усіма пов'язаними сторонами.
7. Перед робочою групою або механізмом координації можуть поставати такі завдання:

- супровід процесів збирання інформації, оцінки потреб і аналізу нормативно-правової бази міжнародними та/або вітчизняними фахівцями (доручення відповідних завдань, надсилання запитів і керування процесом);
 - розробка пропозицій – на основі зібраної інформації, оцінки потреб і аналізу – щодо внесення реформ до законодавства та правозастосовних практик і нагляд за їх втіленням;
 - розробка довідкових матеріалів (на кшталт керівництв, інструкцій чи методичних вказівок щодо вирішення ситуацій, коли стандартні доказові документи відсутні) для державних службовців, які розглядають заяви на видачу ідентифікаційних документів і свідоцтв про реєстрацію актів цивільного стану; розробка програм підготовки державних службовців на основі таких матеріалів;
 - ініціювання та керування проведенням інформаційно-роз'яснювальних кампаній і пропагандистських заходів із залученням представників ромської спільноти, державних службовців та інших пов'язаних сторін;
 - сприяння посиленню співпраці, координації та комунікації між органами центральної, регіональної та місцевої влади, обмін досвідом і передовими практиками між різними регіонами та областями.
8. Крім того, органи влади в областях, районах і населених пунктах зі значною часткою ромського населення мають приділити належну увагу організації таких робочих груп, що складатимуться з державних службовців, юристів, соціальних працівників, посередників і представників ромської спільноти, для розробки та втілення практичних заходів на регіональному та/або місцевому рівні і, у разі змоги, сприяння вирішенню окремих ситуацій відсутності стандартних доказових документів.

Збирання інформації, оцінка потреб і проведення аналізу нормативно-правової бази

9. Через робочі групи або механізми координації та у співробітництві з ромськими й іншими громадськими організаціями, експертами та найважливішими пов'язаними сторонами влада України має:
- ініціювати збирання інформації або проведення базового дослідження для визначення точних масштабів і причин проблеми, типів перешкод, яких роми (зокрема, переселенці зі сходу України та Криму внаслідок нещодавніх політичних подій) зазнають по всій країні та в окремих регіонах, а також їхніх особливих потреб у контексті видачі ідентифікаційних документів і свідоцтв про реєстрацію актів цивільного стану (збирання та аналіз даних);
 - ініціювати всеосяжний аналіз нормативно-правової бази з метою виявлення систематичних факторів, що спричиняють відсутність у ромів (зокрема, переселенців зі сходу України та Криму внаслідок нещодавніх політичних подій) ідентифікаційних документів і свідоцтв про реєстрацію актів цивільного стану, і розробка рекомендацій щодо внесення реформ до законодавства та правозастосовних практик (аналіз законодавчої та процесуальної бази);

- розробити методику та запровадити ефективні процедури оцінювання успіхів у вирішенні проблеми відсутності в ромів ідентифікаційних документів і свідоцтв про реєстрацію актів цивільного стану (моніторинг і оцінювання).
10. У контексті аналізу законодавчої та процесуальної баз та їхнього впливу на ромські спільноти в Україні особливу увагу слід приділити:
- поточним процедурам реєстрації народжень, якщо вони відбуваються поза межами медичних установ, і процедурам пізньої реєстрації народжень;
 - системі керування ідентифікаційними даними та процедурам видачі проїзних та ідентифікаційних документів, що зараз перебувають у процесі реформування;
 - взаємозв'язку і можливим непогодженостям між різними нормами, правилами та вимогами, що регулюють видачу свідоцтв про народження, ідентифікаційних документів і паспортів, а також доступу до засобів правового захисту осіб, які не мають ідентифікаційних документів та інших засобів посвідчення особи;
 - особливому становищу ВПО-ромів зі сходу України і Криму та перешкод, яких вони зазнають у процесі отримання або відновлення документів та доступу до гуманітарної допомоги.
11. У процесі виявлення можливих заходів реагування та шляхів вирішення проблеми на основі зібраної інформації, оцінки потреб та аналізу нормативно-правової бази влада України має спиратися на позитивний і негативний досвід інших держав-учасниць ОБСЄ та звертатися до міжнародних організацій по допомогу в разі потреби.

Реформування законодавства та правозастосовної практики

12. Уникаючи упередженого ставлення до конкретних результатів збирання інформації та всеосяжного аналізу нормативно-правової бази, влада України має здійснити реформування законодавства та правозастосовної практики для:
- спрощення процедур отримання ідентифікаційних документів і свідоцтв про реєстрацію актів цивільного стану;
 - зменшення, де можливо, вимог до надання доказів для отримання ідентифікаційних документів і свідоцтв про реєстрацію актів цивільного стану;
 - збільшення гнучкості процедур для забезпечення можливості швидкого вирішення ситуацій, коли стандартні процедури не застосовні, а доказові документи відсутні;
 - скасування всіх штрафів, у тому числі обов'язкового стягнення штрафів без можливості відмови за відсутність паспорта чи інших ідентифікаційних документів, оскільки на практиці це утримує осіб, які не мають паспорта чи інших ідентифікаційних документів, від подання заяви на видачу таких документів через побоювання необхідності сплати штрафу;

- дотримання прав осіб, які не мають ідентифікаційних документів і свідоцтв про реєстрацію актів цивільного стану, зокрема ромських ВПО зі сходу України та Криму, які ніколи не мали чи втратили документи, як основи всіх відповідних правових і адміністративних процедур.
13. Крім того, органи центральної влади мають розробити чіткі методичні вказівки та інструкції для органів місцевого самоврядування з метою забезпечення послідовного втілення правових і адміністративних положень у всіх регіонах України та їх справедливого застосування для гарантування повного і рівного доступу до ідентифікаційних документів і свідоцтв про реєстрацію актів цивільного стану кожній особі, у тому числі членам маргіналізованих груп, на кшталт ромських спільнот.
 14. У процесі визначення та реалізації необхідних реформ законодавства і правозастосовної практики, влада України має активно залучати представників ромських та інших громадських організацій, експертів та інші ключові пов'язані сторони, а також, у разі потреби, звертатися по допомогу до міжнародної спільноти.

Проведення інформаційно-роз'яснювальних кампаній, пропагандистських, підготовчих заходів і кампаній із нарощування потенціалу

15. Українська влада у співробітництві з ромськими та іншими громадськими організаціями, вітчизняними й закордонними партнерами та засобами масової інформації мають проводити упереджувальні інформаційно-роз'яснювальні, масові просвітницькі та пропагандистські кампанії, а також підготовчі заходи і кампанії з нарощування потенціалу з метою привертання уваги до проблеми впливу відсутності ідентифікаційних документів і свідоцтв про реєстрацію актів цивільного стану на реалізацію основних прав людини, перешкод, яких роми зазнають у процесі отримання таких документів, і важливості видачі їм цих документів для забезпечення рівних прав для кожного в Україні.
16. Інформаційно-роз'яснювальні заходи мають включати в себе масові інформаційні кампанії, спрямовані на ромські спільноти, особливо на тих їхніх представників, які живуть у віддалених районах, непостійних поселеннях, в умовах бідності, з метою:
 - підкреслення важливості отримання ідентифікаційних документів і свідоцтв про реєстрацію актів цивільного стану, особливо свідоцтва про народження;
 - інформування про процедури реєстрації народження, у тому числі реєстрації народження, що відбулося поза межами медичного закладу, а також доступні процедури пізньої реєстрації народження;
 - надання заохочень у вигляді соціальних пільг за своєчасну реєстрацію новонароджених;
 - інформування у прозорий, зручний спосіб з урахуванням культурних особливостей про вимоги, процедури та установи, відповідальні за видачу ідентифікаційних документів і свідоцтв; про реєстрацію актів цивільного стану, про способи і місця подання заяв на видачу таких документів; про отримання допомоги під час надання заяв; про

отримання юридичної допомоги, особливо у разі складних ситуацій, коли стандартні доказові документи відсутні.

17. За підтримки ромських та інших громадських організацій і посередників у роботі з ромською спільнотою влада України має залучати мобільні команди до виїзної роботи до місць проживання ромських громад. Такі мобільні групи мають включати в себе представників відділень Державної міграційної служби та Відділу державної реєстрації на рівні областей, районів і поселень, представників громадських організацій і посередників у роботі з ромською спільнотою, а також, у разі потреби, перекладачів та інших спеціально підготовлених фахівців. Вони мають регулярно здійснювати візити до ромських поселень, особливо у віддалених місцевостях, для побудови довіри між владою і спільнотами та сприяння доступу до інформації, підтримки та допомоги в отриманні ідентифікаційних документів і свідоцтв про реєстрацію актів цивільного стану.
18. Інформаційно-роз'яснювальні та пропагандистські заходи також мають бути спрямовані на державних службовців – у тому числі працівників відділів реєстрації, правоохоронців, суддів, юристів, соціальних працівників і працівників сфери охорони здоров'я, – а також на суспільство в цілому з метою покращення обізнаності про становище ромських спільнот в Україні та подолання упередженого ставлення та негативних стереотипів, що розпалюють дискримінацію.
19. Такі заходи мають доповнюватися підготовчими заходами, спеціально розробленими для державних службовців, відповідальних за видачу ідентифікаційних документів і свідоцтв про державну реєстрацію, і працівників судових органів з метою забезпечення врівноваженого, неупередженого та недискримінуючого застосування законів і процедур у цій сфері.
20. У процесі реалізації таких заходів особливу увагу слід приділяти конкретним потребам ромів, що були змушені переселитися зі сходу України та Криму внаслідок нещодавніх політичних подій, і які втратили документи або взагалі їх ніколи не мали, і через це позбавлені доступу до гуманітарної допомоги.

Забезпечення правової підтримки та безкоштовної юридичної допомоги

21. Визнаючи той факт, що забезпечення юридичної допомоги нужденним є першочерговим зобов'язанням держави-учасниці, Міністерство юстиції України та його територіальні підрозділи мають знайти способи розширення та покращення схем юридичної допомоги з метою забезпечення для всіх ромів, які потребують видачі ідентифікаційних документів і свідоцтв про реєстрацію актів цивільного стану, безперешкодного доступу до судів та прозорих судових процедур згідно положень міжнародного та національного права.
22. Зокрема, Міністерство юстиції України та його територіальні підрозділи мають знайти способи, як зробити схеми безкоштовної юридичної допомоги більш доступними для ромів у віддалених поселеннях, і як можна вдосконалити зобов'язання посадових осіб, відповідальних за надання юридичної допомоги в питаннях реєстрації цивільного стану.

23. Крім того, Міністерство юстиції та його територіальні підрозділи мають залучати громадські організації до тісної співпраці у справі пошуку шляхів зміцнення схем юридичної допомоги та надання безкоштовної юридичної допомоги.
24. Учасники семінару закликають членів ромських та інших громадських організацій, які на добровільних засадах надають безкоштовну юридичну допомогу у справах, пов'язаних із видачею ідентифікаційних документів і свідоцтв про реєстрацію актів цивільного стану, продовжувати свою діяльність у цій сфері.

Інші практичні кроки на регіональному та місцевому рівнях

25. Регіональні та місцеві органи влади мають активно залучати посередників у роботі з ромською спільнотою до участі в адміністративних процедурах із видачі ідентифікаційних документів і свідоцтв про реєстрацію актів цивільного стану, особливо у випадках, коли відповідні стандартні доказові документи відсутні, і коли заявники потребують допомоги, наприклад, під час заповнення анкет, через мовні бар'єри, неписьменність або інші причини.
26. Місцеві органи влади та територіальні підрозділи Державної міграційної служби та Відділу державної реєстрації в місцевостях зі значною часткою ромського населення мають створити спеціальні координаційні центри, у яких мають працювати фахівці, спеціально підготовлені для надання підтримки представникам ромської спільноти, що потребують особливої допомоги, і для розгляду справ, які не підлягають простому розв'язанню за стандартними процедурами. У разі потреби адміністративні установи на нижніх рівнях мають передавати такі справи до координаційних центрів або іншим уповноваженим посадовцям на розгляд і, у разі можливості, швидкого вирішення. Координаційні центри або інші уповноважені посадовці також мають входити до складу мобільних груп, описаних вище.
27. Місцеві адміністративні установи мають розглянути можливість регулярного виділення певного проміжку часу в межах робочих годин для прийому заяв напряду від координаційних центрів та інших уповноважених посадовців і, за підтримки ромських посередників, надання консультацій щодо відповідних процедур. Місцеві адміністративні установи також мають розглянути можливість регулярного виділення певного проміжку часу в межах робочих годин для прийому заяв і надання консультацій особам з інших груп населення з особливими потребами, наприклад ВПО.

ДОДАТОК І: ПРОГРАМА

Контактний пункт із питань ромів і синті Бюро ОБСЄ з демократичних інститутів і прав людини (ОБСЄ/БДПЛ) у співпраці з

Уповноваженим Верховної Ради України з прав людини

Участь представників громадянського суспільства забезпечена за підтримки Міжнародного фонду «Відродження» (МФВ)

Експертний семінар з питань доступу ромів в Україні до ідентифікаційних документів та свідочств про реєстрацію актів цивільного стану

19-20 листопада 2015 р.

Місце проведення: Секретаріат Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини (вул. Інститутська 21/8, Київ, 01008)

ПРОГРАМА

Четвер, 19 листопада

8:30 – 9:00	Прибуття та реєстрація учасників
9:00 – 9:30	Відкриття

Вітальні слова – Аксана Філіпішина, представник Уповноваженого з питань дотримання прав дитини, недискримінації та гендерної рівності

Вітальні слова – Тетяна Сіренко, Головний спеціаліст, Державна міграційна служба України

Вступне слово та огляд програми – Міріам Кароль, Старший радник з питань рома і синті ОБСЄ/БДПЛ (КППРС) |
| 9:30 – 11:00 | Сесія 1: Оцінка ситуації – наслідки браку ідентифікаційних документів та свідочств про |

**реєстрацію актів цивільного стану для реалізації
ромами в Україні прав людини**

Модератор: Міріам Кароль, ОБСЄ/БДПЛ КППРС

Обмін думками та модерована дискусія з приділенням особливої уваги:

- ситуації в різних регіонах України
- особливостей положення ВПО – ромів зі східних областей України та Криму

11:00 – 11:30

Перерва на каву

11:30 – 12:30

**Сесія 2: Проблеми в доступі ромів в Україні до
ідентифікаційних документів та свідoctв про
реєстрацію актів цивільного стану**

Модератор: Сергій Пономарьов, Секретаріат
Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини

Державний погляд – виступи:

- Тетяна Сіренко, Головний спеціаліст, Державна міграційна служба України
- Олена Завгородня, начальник відділу міжнародної правової допомоги Департаменту державної реєстрації Міністерства юстиції України

Погляд громадянського суспільства – виступи:

- Володимир Кондур, ромська ГО "Правозахисний ромський центр", Одеса
- Микола Бурлуцький, ромська НДО «Чачімо», Харків

Дискусія

12:30 – 14:00

Обід

14:00 – 15:30

**Сесія 3: Приклади рішень з інших держав – учасниць
ОБСЄ**

Модератор: Міріам Кароль, ОБСЄ/БДПЛ КППРС

Презентації міжнародних експертів:

- Заходи УВКБ ООН на Західних Балканах та, зокрема, в Сербії – Давор Рако, молодший офіцер з питань захисту, УВКБ ООН в Белграді
- Реєстрація актів цивільного стану ромів у Белграді – Наташа Живкович, заступник Секретаря Белградської міської адміністрації
- Досвід Чорногорії – Слободан Рашчанін, старший помічник з питань захисту, УВКБ ООН в Подгориці

- Роль громадянського суспільства в захисті прав осіб з нерегульованим правовим статусом у Сербії – Іванка Костиц, виконавчий директор НДО “PRAXIS”, Белград

Питання і відповіді

15:30 – 16:00

Перерва на каву

16:00 – 17:00

Сесія 4: Визначення кращих практик для відтворення в українському контексті

Модератор: Сергій Пономарьов, Секретаріат Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини
Модерована дискусія за участю міжнародних експертів

17:00

Завершення першого дня

18.00

Вечеря для всіх учасників (розпорядник: ОБСЄ/БДПЛ, Ресторан "Липський Особняк", вул. Липська, 15, Київ).

П'ятниця, 20 листопада

9:00 – 10:15

Сесія 5: Напрацювання рекомендацій для органів влади та інших заінтересованих сторін

Модератор: Адам Вейсс, Директор з правових питань, Європейський центр з прав ромів
Доповідач: ОБСЄ/БДПЛ КППРС

- Рекомендації для органів влади
- Рекомендації для громадянського суспільства

Пленарна дискусія з метою напрацювання рекомендацій

10:15 – 10:45

Перерва на каву

10:45 – 12:00

Продовження сесії 5

Модератор: Адам Вейсс, Директор з правових питань, Європейський центр з прав ромів
Доповідач: ОБСЄ/БДПЛ КППРС

- Рекомендації для міжнародних організацій, ОБСЄ/БДПЛ
- Рекомендації, спрямовані на покращення ситуації ВПО - ромів

Пленарна дискусія з метою напрацювання рекомендацій

12:00 – 12:30

Завершальна сесія

Висновки, наступні кроки та плани щодо майбутніх заходів

12:30

Прийом для всіх учасників, що проводиться ОБСЄ / БДПЛ на місці після зустрічі

ДОДАТОК II: СПИСОК УЧАСНИКІВ

Представники органів державної влади

Державна міграційна служба України

Сергій ГУНЬКО	Начальник відділу інформаційного супроводження та зв'язків з громадськістю і засобами масової інформації
Тетяна СІРЕНКО	Головний спеціаліст відділу паспортизації та роботи з громадянами з тимчасово окупованої території України Департаменту з питань громадянства, реєстрації та роботи з громадянами з тимчасово окупованої території України
Михайло РАК	Заступник начальника Головного управління Державної міграційної служби України в Закарпатській області, начальник відділу з питань громадянства, реєстрації та роботи з тимчасово окупованої території України
Іван БЕЗКИЩЕНКО	Начальник Управління з питань громадянства, реєстрації та роботи з громадянами з окупованої території України Головного управління Державної міграційної служби України в Одеській області
Інга Панцир	Головний спеціаліст відділу паспортної роботи та реєстрації фізичних осіб Головного управління Державної міграційної служби України в Харківській області

Департамент державної реєстрації Міністерства юстиції України

Олена ЗАВГОРОДНЯ	Начальник відділу міжнародної правової допомоги
Лілія ГРИЦАЙ	Начальник відділу державної реєстрації актів цивільного стану Управління державної реєстрації Головного територіального управління юстиції у Харківській області
Леся УЛИНЕЦЬ	Заступник начальника відділу державної реєстрації актів цивільного стану Управління державної реєстрації Головного управління юстиції у Закарпатській області
Тетяна СЕРЕДА	Головний спеціаліст відділу державної реєстрації актів цивільного стану Управління державної реєстрації Головного територіального управління юстиції в Одеській області

Інститут законодавства Верховної Ради України

Алла САНЧЕНКО	начальник відділу, старший науковий співробітник, Міністерство культури України
Андрій Юраш	Директор департаменту у справах релігій та національностей
Володимир ХОДАКІВСЬКИЙ	Начальник відділу національних меншин та української діаспори Департаменту у справах релігій та національностей Міністерства культури України
Олена Ясинецка	Головний спеціаліст, Департамент релігій і національностей

Представники громадянського суспільства

Петро БУРЛАШЕНКО	Обласна громадська організація “Альянс ромен Черкащини”, Черкаси
Микола БУРЛУЦЬКИЙ	Ромська НДО "Чачімо", Харків
Максим ДЖУМ	Ромський медіатор, Одеса
Володимир КОНДУР	Ромська ГО "Правозахисний ромський центр", Одеса
Земфіра КОНДУР	Міжнародна благодійна організація “Ромський жіночий фонд Чіріклі”, Київ
Наталія КОЗИР	Благодійний фонд "Розвиток", Мукачево, Закарпатська область
Володимир НАВРОЦЬКИЙ	ГО КАПЛ “Вестед”, Ужгород, Закарпатська область
Ольга РУДЕНКО	Ромський медіатор, Дзержинськ, Донецька область
Олександр ШВАЮН	Міжнародний фонд «Відродження» (МФВ), Київ
Адам ВЕЙСС	Європейський центр з прав ромів (ERRC), Будапешт, Угорщина

Експерти та представники міжурядових організацій

Давор РАКО	Молодший офіцер з питань захисту, УВКБ ООН у Белграді, Сербія
Слободан РАШЧАНІН	Старший офіцер з питань захисту, УВКБ ООН у Подгориці, Чорногорія
Наташа ЖИВКОВИЧ	Заступник секретаря Белградської міської адміністрації, Белград, Сербія
Іванка КОСТІЦ	Виконавчий директор, НДО "PRAXIS", Белград, Сербія
Анна РІХ	Старший офіцер з питань захисту, УВКБ ООН у Києві
Дмитро БЛАЖЕВСКИЙ	Помічник з питань захисту, УВКБ ООН у Києві

Секретаріат Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини

Аксана ФІЛІППШІНА	Представник Уповноваженого з питань дотримання прав дитини, недискримінації та гендерної рівності
Сергій ПОНОМАРЬОВ	Заступник начальника Управління з питань дотримання прав дитини, недискримінації та гендерної рівності

Контактний пункт із питань ромів і сінті Бюро ОБСЄ з демократичних інститутів і прав людини (ОБСЄ/БДПЛ)

Міріам КАРОЛЬ	Старший радник з питань ромів і сінті, керівник Контактного пункту із питань ромів і сінті Бюро ОБСЄ з демократичних інститутів і прав людини (ОБСЄ/БДПЛ)
Йоханнес ХЕЙЛЕР	Молодший офіцер програми
Дієбхла ІГЕН	Радник